

Iancu Conciatu, un fiu al Bozoviciului

Un apropiat al Almăjului, Constantin Teodorescu¹, face o observație interesantă: «Între două propoziții gândite și scrise de Iancu Conciatu în legătură cu monumentul lui Eftimie Murgu ridicat la Bozovici, se cuprinde ceea ce ar însemna creația unui istoric: „Tradiția ne cheamă” și „Noi nu ne-am făcut decât datoria”».

Iancu Conciatu s-a născut la Bozovici, la 1 iunie 1889, într-o casă situată lângă Liceu (acum parcare, n.n.). După studiile primare de la Bozovici, merge la Brașov unde devine elev al Școlii Comerciale Române din Brașov, pe care o termină în anul 1909, cu examen de maturitate², după care trece în România și lucrează în contabilitatea unei bănci³.

Iată cum îl descrie compozitorul Doru Popovici⁴ care l-a cunoscut în calitate de prieten de familie: «Era înalt, cu o alură athletică și cu o voce de bas cantabil, ca un „tunet catifelat”».

În timpul Primului Război Mondial, în baza Ordinului „SECRET” nr. 25/18 august 1916 al Marelui Cartier General - Sectia I-a, Biroul Informațiilor, în care se menționează că, „în urma trecerii peste Carpați a trupelor noastre”, se hotărăște înființarea unui „Serviciu de Informațiuni și Contraspionaj” la Brașov, care în ținutul Orșova „avea o echipă condusă de I. Staicu, polițaiul din Vârciorova, din care făcea parte și agentul Iancu Conciatu”⁵.

După război, ca membru al Partidului Liberal⁶ din România, se implică în viața politică, publicistică și scrierea de cărți cu caracter economic.

Prima carte cu caracter economic este „*Libertatea economică în producțiune*” publicată în anul 1910, în editura „Ciurcu” din Brașov.

Participă la o serie de acțiuni cu caracter național, cum ar fi: o mare adunare populară organizată la 15 iunie 1919, la Bozovici, la care iau parte și delegați din afara Almăjului. Discutând problema Banatului, iau cuvântul dr. Cornel Corneanu, secretarul Episcopiei Caransebeșului, Dimitrie Zgăvârdia, contabil șef al Episcopiei, dr. Avram Imbroane, Alexandru Birăescu – ziarist, dr. Ioan Țeicu – medic, Iancu Conciatu, Nicolae Bihoi – preot la Bozovici⁷. De asemenea, participă la „Adunarea Poporală din Teregova”, ținută într-o Duminecă, la 20 Iunie 1919, unde alături de alți vorbitori, a cerut „în cuvinte însuflețite, respectarea dreptului de autodeterminare a popoarelor și a protestat în contra detrunchierii Bănatului și în contra atrocităților săvârșite de sârbi față de Români”⁸.

În anul 1919 își face campanie electorală în Almăj având contracandidat pe preotul dr.

¹ Constantin Teodorescu, Iarăși despre istorie, <http://www.alternativaonline.ca/Insemnari1409.html>

² Tribuna, Arad, Sâmbătă, 20 Iunie (3 Iulie) 1909, nr. 133, anul XIII

³ Drapelul, Lugoj, Miercuri, 8 Octombrie 1919, nr. 104, anul XIX

⁴ Doru Popovici, OMAGIU LUI IANCU CONCIATU, în „Almăjana”, Nr. 1/2 (51-52) / ianuarie-iunie 2014, anul XVI

⁵ Cornel Grad, CONTRIBUȚIA ARMATEI ROMÂNE LA PRELUAREA PUTERII POLITICO-ADMINISTRATIVE ÎN TRANSILVANIA. PRIMELE MĂSURI (NOIEMBRIE 1918 – APRILIE 1919), în Revista de Administrație Publică și Politici Sociale, An II, Nr. 4(5)/Decembrie 2010

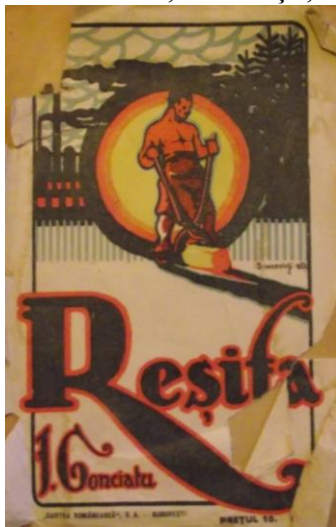
⁶ O celulă a Partidului Liberal (maghiar, n.n.), se înființează la Bozovici în anul 1901, dar are o audiență extrem de redusă, Drapelul de Lugoj, Marți, 22 Ianuarie 1901

⁷ Pavel Panduru, DIN LUPTA ALMĂJENILOR PENTRU MAREA UNIRE, Almăjana, ANUL XVI, Nr. 1-2 (51-52) / ianuarie-iunie 2014

⁸ Foaia Diecezană, Caransebeș, 29 Iunie 1919, nr.17, anul XXXIV

Ion Sârbu⁹. Din presa vremii, aflăm că: „În circumscripția electorală Bozovici, cunoscutul istoric dr. Ioan Sârbu, preot în Rudăria, candidat din partea Partidului Național, a ieșit învingător după o dispută acerbă cu Iancu Conciatu”¹⁰.

În anii 1919-1920, Iancu Conciatu a publicat o serie de lucrări economice menite a face cunoscute în România, după Marea Unire, realizările și potențialul economic al Banatului; este vorba de „*Timișoara. O scurtă monografie cu deosebită considerare asupra comerțului și industriei*”, tipografia Huniade, Timișoara, 1919, lucrare scrisă cu sprijinul lui Eugen Lendvai, secretarul Camerei de Comerț și Industrie Timișoara, „*Rostul Comunității de Avere*”, tipografia Diecezană, Caransebeș, 1919, „*Reorganizarea Comunității de Avere*”, tipografia Moravetz, Timișoara, 1920 și „*Reșița*”, editura Cartea Românească, București, 1920.

În aceeași perioadă se implică mult în activitatea Comunității de Avere și a Episcopiei Caransebeșului, ocupând mai multe funcții importante.

Se pare că activitatea publicistică o începe înainte de plecarea în România; astfel aflăm că a publicat articole în revistele *Poporul Român* și *Lupta* din Budapesta¹¹. După război, în anul 1919, apare la Timișoara, „*Nădejdea*”, un ziar politic liberal. „Primul număr a apărut în ziua de marți, 12 aprilie 1921. Din redacție făceau parte printre alții, în primul rând, directorul cotidianului: Iancu Conciatu, originar din Bozovici”, însă „Romulus Molin, secretarul Partidului Liberal, a creat în atmosfera redacției „*Nădejdea*” o învrăjbită împotriva lui Iancu Conciatu”, astel încât după o lună de zile, acesta a fost destituit de la conducerea cotidianului¹².

Activitatea de publicist a lui Iancu Conciatu este strâns legată de ziarul/revista *Curierul Banatului*, al cărui proprietar și director a fost, care a apărut la Timișoara, la 1 ianuarie 1920, în trei limbi, cu subtitlurile *Banater Curier*, *Bánáti Tudósító*, care apoi se transformă în *Curierul Banatului*, cu subtitlurile de *Organ politic săptămânal independent*, *Organul Partidului Național - Liberal* etc. Ziarul a avut apariție la Timișoara, dar și la Oravița, iar un număr festiv [comemontiv] - *Aniversarea Adunărilor... din Lugoj din 1848 și din 1919*, apare la Bozovici, la 28 aprilie 1929.

Printre colaboratorii ziarului îi regăsim pe: David Blidariu (1928), Aron Cotruș, Vasile Goldiș, G. Bogdan-Duică, Lucian Costin¹³.

Curierul Banatului a fost cel mai longeviv ziar interbelic din Banat care a apărut până în anul 1944. Iancu Conciatu a fost un publicist obiectiv, dar și incisiv și un reputat polemist; iată ce scrie în anul 1935, Camil Petrescu: «În sfârșit, unul dintre cei vechi, Ion (Iancu, n.n.) Conciatu, cu care, pe atunci în tabere opuse, polemizam în gazete potrivnice... Acum îl regăsesc cu bucurie, pe el și al său „*Curierul Banatului*”, care împlinește un sfert de veac de apariție, când celelalte foi au dispărut... acum (facem, n.n.) împreună, apelul celor care au fost și rememorăm „frumusețile de mai an”, desfoliate din

⁹ Drapelul, Lugoj, Miercuri 8 Octombrie 1919, nr.104, Anul XIX

¹⁰ Vasile Dudaș, ALEGERILE PARLAMENTARE DIN ANUL 1919 ÎN JUDEȚUL CARAȘ-SEVERIN, în ANALELE BANATULUI, S.N., ARHEOLOGIE – ISTORIE, XIX, 2011

¹¹ <https://cersipamantromanesc.wordpress.com/tag/10-porunci-romanesti/>

¹² AUREL COSMA jr., M E M O R I I, TIMIȘOARA, 2010

¹³ Publicațiile Periodice Românești, Tom IV, 1925 - 1930, Editura Academiei Române

timp ca

Din acest volum 300 bucuți
numerotate s'au tipărit pe
hârtie velină purtând semnala-
tura autorului.

trandafirii, grăbind apoi seara devreme acasă»¹⁴.

O parte dintre articolele publicate de Iancu Conciatu în *Curierul Banatului* le regăsim selectate în lucrarea „*Probleme economice Bănățene*” publicată la Timișoara, în anul 1940, în editura Curierul Banatului. Cartea conține aproape 80 de articole publicate în *Curierul Banatului*, preponderent în perioada 1935 - 1939, articole care abordează cele mai diverse probleme cu referiri la specificul Banatului. Sunt

și câteva articole în care sunt dezvoltate subiecte despre Almăj/Bozovici ca, de exemplu: *Monument lui Eftimie Murgu*, *Linia ferată Oravița-Sasca-Bozovici-Mehadia*, *Rolul Comunității de Avere în Economia Națională*, *Satele coloniștilor de pe domeniile Soc. U.D.R.*, *Pădurile Banatului*, *Industria brânzeturilor*.

Prefața volumului este scrisă de prof. E.M. Brancovici (și el originar din Bozovici), din care cităm: „Ca bănățean și grănicer ce sunt, fatal voi înclina și eu pentru formula „tăt Banatu-i fruncea“... Dacă deci, apariția unui ziar economic regional a fost undeva justificată, apoi aceasta a fost desigur în ținutul Banatului și cu atât mai mult a bine meritat dl. Iancu Conciatu de la bănățeni, că timp de douăzeci de ani, a stăruit în această literatură economică bănățeană, înfruntând vitregia timpurilor și a împrejurărilor”.

Pe plan politic, imediat după primul război mondial, acționează în cadrul Partidului Liberal, la Timișoara. În anul 1922 este ales ca deputat liberal și participă la cea dintâi vizită a Regelui Ferdinand în orașul de pe Timiș care a avut loc la 12 noiembrie 1923, în cadrul unui amplu turneu desfășurat în Banat, periplu ce a cuprins Timișoara (cu inaugurarea Politehnicii și punerea pietrei fundamentale a teatrului). Printre cei care l-au primit pe Rege, se aflau ministrul Muncii, A. Cosma, senatorul dr. Galici și deputații Biberia, Lalescu, Conciatu și Gârda, precum și prefectul de Caraș, dr. Petru Corneanu¹⁵.

Iancu Conciatu este ales ca deputat liberal și în anul 1927, în fiecare mandat având

contribuții valoroase și pentru Valea Almăjului. De exemplu, aflăm că: „În perioada interbelică comuna Bozovici a avut un reprezentant pe scena politică românească. Acesta a fost Iancu Conciatu, ca membru în Partidul Național Liberal, a ajuns deputat în Parlamentul României, la alegerile din 1922 și 1927, reușind să facă lucruri bune și pentru bozovicieni, înființând Banca "Almăjul" și a împiedicat intenția Uzinelor și Domeniilor Reșita de a

pune stăpânire pe pădurile de la Poneasca, Cusec, Gabriac (probabil Găbricea, n.n.) și Liciovașea, iar pentru mai multă siguranță le-a trecut în proprietatea localității Bozovici ca izlazuri”¹⁶.

¹⁴ Camil Petrescu, *Le Banat : un Eldorado aux confins*,
http://www.memoria.ro/files/user_uploaded/66909/banat_eldorado_.pdf

¹⁵ <http://www.poezie.ro/index.php/article/121171/print.html>

¹⁶ https://ro.wikipedia.org/wiki/Bozovici,_Caraș-Severin

A participat activ la înființarea Gimnaziului „Principele Carol” din Bozovici (1922) și a Școlii de Arte și Meserii „Eftimie Murgu” din Bozovici (1925).

Iată ce aflăm din Anuarul Gimnaziului¹⁷: «În anul 1921, primăriile din Bănia și Rudăria, prin Nicolae Novacoviciu, preot, Nicolae Bololoi, înv., Ilie Lopatiță, primar și Nic. Teodoroviciu, secretar, solicită „ Ministeriului Instrucțiunii Publice București ... să binevoiască a dispune deschiderea unei școale secundare (Liceu real ori normal), în centrul plasei, în Bozovici, având această școală înalta menire de a crește în acest colț izolat al patriei, fii luminați și devotați intereselor superioare neamului nostru».

Și mai departe: „Concomitent cu acest memoriu, înainte sau mai târziu - în lipsa datelor nu putem preciza - a înaintat inimosul deputat al Almăjului, Dl Conciatu Iancu, un memoriu în numele comunei Bozovici”.

Pentru meritele sale la înființarea Gimnaziului, în primul Comitet școlar, ca președinte de onoare este ales deputatul Conciatu Iancu.

Iancu Conciatu a făcut demersuri și pentru înființarea unei școli de arte și meserii, astfel încât, la 10 August 1924, se ține o întrunire a meseriașilor din Bozovici, în care se hotărăște înființarea acesteia¹⁸.

O altă inițiativă deosebită a lui Iancu Conciatu este ridicarea unei statui dedicate celui mai clarvăzător revoluționar pașoptist, Eftimie Murgu, almăjan din Rudăria, prima statuie din România dedicată acestuia. Iată cum descrie Ion Cucu Bănățeanu (și el originar din Almăj), lansarea acestui proiect: «Reuniunea „Traian Doda” sau mai pe scurt „Casina Română”¹⁹ din Bozovici, ține în ziua de 25 Februarie 1928, o ședință ocazională, din inițiativa Dlui I. Conciatu, pe aceea vreme deputat de Caraș.

Suntem mulți de față . . .

În cuvinte bine simțite, ne vorbește de înaintași, de românii cei mari, de revoluționarii din 1848 și între ei numără și pe Eftimie Murgu . . .

Tot d-sa dă ideea ridicării unui monument marelui mucenic și luptător și pătrunși de importanța faptului, suntem de unanimă părere, vedem chiar ceva necesar, în ridicarea unui monument în Comuna Bozovici, înțelegem că trebuie să dăm dovadă de felul cum cinștim memoria celor ce s-au străduit pentru limba și neamul românesc și formăm următorul comitet de inițiativă: I. Conciatu, președinte ...»²⁰

¹⁷ ANUARUL GIMNAZIULUI DE STAT „PRINCIPELE CAROL” DIN BOZOVICI PE ANII ȘCOLARI: 1922/23, 1923/24 și 1924/25 CARANSEBEȘ, 1925, TIPARUL TIPOGRAFIEI DIECEZANE

¹⁸ I-UL ANUAR AL ȘCOALEI DE ARTE ȘI MESERII „EFTIMIE MURGU” DIN COMUNA BOZOVICI, JUD. CARAȘ, TIPARUL TIPOGRAFIEI DIECEZANE, CARANSEBEȘ, 1925

¹⁹ „Casina Română” cu subtitlul „Reuniunea română de lectură”, s-a constituit în 16 aprilie 1878 și a avut avizul și aprobarea statutelor de către Pretura din Bozovici și Ministerul de resort de la Budapesta.

²⁰ Curierul Banatului, Bozovici, 28 aprilie 1929, nr.1

Bustul este realizat de sculptorul Oscar Han și este inaugurat cu mare fast la Bozovici, la 28 aprilie 1929.

O activitate bogată a desfășurat și în cadrul Camerei de Comerț și Industrie Timișoara. Astfel, prin Decretul Regal nr. 1485 din 27 martie 1926, Iancu Conciatu a fost numit pe 4 ani, comisar al guvernului pe lângă Camera de Comerț și Industrie Timișoara, pentru ca în anul 1934, să devină secretar al acesteia²¹.

Deși a fost un polemist de temut în presa vremii, Iancu Conciatu a fost ales președinte al Sindicatului Ziaristilor Profesioniști din Banat, funcție ce a deținut-o între anii 1938 și 1941²².

În perioada celui de-al doilea Război Mondial, își continuă activitatea de ziarist, bazată și pe faptul că era o personalitate recunoscută, cu numeroase cunoștințe din domeniile cele mai importante ale societății și puterii, dar nu se implică efectiv în nici un curent. După 1940 îi sprijină pe românii refugiați din Serbia ca urmare a ocupării acesteia de către trupele germane. De altfel, între anii 1941-1944, în interesul ocrotirii românilor dintre Morava-Timoc și din Banatul sârbesc, se înființează la Turnu-Severin „Comitetul Timocean”, având ca președinte pe preotul Gheorghe Suveiche din Timoc²³. În fotografia făcută la Timișoara în anul 1941, apar pr. Gh. Suveiche (al doilea din stânga), împreună cu gen. Corneliu Dragalina și col. D. Tocineanu, pr. Adam Fiștea, președ. Astrei Bănățene din Vârșeț, Iancu Conciatu, director la „Curierul Banatului”, fost deputat liberal, C-tin Miulerca, poet și alții²⁴.

După război, se stabilește la Bozovici și a locuit în casa de lângă Casa Națională/Căminul Cultural (vederea este din 1903).

A decedat la Timișoara în anul 1958 și este înmormântat în Cimitirul Cosminului.

²¹ Ionuț Raul Rus, CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE TIMIȘOARA 1850 - 1938, în ANALELE BANATULUI, S.N., ARHEOLOGIE - ISTORIE, XV, 2007

²³ https://ro.wikipedia.org/wiki/Drobeta-Turnu_Severin#Perioada_1919-1947

²⁴ TIMOCUL, Anul VIII, Caetul II, 1941

